

IDIRPHLÉ SÓISIALTA

Is gné bhunúsach den mhúnla sóisialta Eorpach é an t-idirphlé sóisialta. Cuireann sé ar chumas na gcomhpháirtithe sóisialta (ionadaithe ón mbainistíocht agus ón lucht saothair) rannchuidiú go gníomhach, lena n-áirítear trí chomhaontuithe, le beartas sóisialta agus fostaíochta Eorpach a dhearadh.

BUNÚS DLÍ

Airteagail 151-156 den [Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh](#) (CFAE).

CUSPÓIRÍ

Faoi Airteagal 151 CFAE, aithnítear cur chun cinn an idirphlé sóisialta idir lucht bainistíochta agus lucht saothair mar chuspóir comhchoiteann ag AE agus na Ballstáit. An aidhm atá leis an idirphlé sóisialta ná feabhas a chur ar rialachas Eorpach trí na comhpháirtithe sóisialta a bheith rannpháirteach sa chinnteoireacht agus sa chur chun feidhme.

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Idirphlé sóisialta (dépháirteach) a fhorbairt ar leibhéal AE.

De réir Chonradh na Róimhe 1957, ceann de na cúraimí a bhí ar an gCoimisiúin ná dlúthchomhar idir na Ballstáit a chur chun cinn maidir leis an gceart chun dul i gcomhlachas agus an ceart chun cómhargála idir fostóirí agus oibrithe. Thóg sé roinnt mhaith blianta, áfach, chun an fhoráil seo a chur chun feidhme.

Bhí próiseas idirphlé sóisialta Val Duchesse, a cuireadh ar bun in 1985 ar thionscnaimh Uachtaráin an Choimisiúin, Jacques Delors, dírithe ar na comhpháirtithe sóisialta, a raibh ionadaíocht á déanamh ar a son ag Cónaidhm Eorpach na gCeardchumann (CEC), Cónaidhm na nGnóthas Eorpach agus Lárionad Eorpach na bhFostóirí agus na bhFiontar a sholáthraíonn Seirbhísí Poiblí, a dhéanamh rannpháirteach i bpróiseas an mhargaidh inmheánaigh. Bhí roinnt comhráiteas maidir le fostaíocht, oideachas, oiliúint agus saincheisteanna sóisialta eile mar thoradh ar an bpróiseas sin.

In 1986, leis an [Ionstraim Eorpach Aonair](#) (Airteagal 118b) cruthaíodh bunús dlí chun 'idirphlé sóisialta ar fud an Chomhphobail' a fhorbairt agus thosaigh idirphlé sóisialta Eorpach ag forbairt, ar dtús le bunú coiste stiúrtha, as a ndearnadh an Coiste um Idirphlé Sóisialta in 1992 — an príomhfhoram don idirphlé sóisialta dépháirteach ar leibhéal Eorpach. Tagann an Coiste um Idirphlé Sóisialta le chéile trí nó ceithre huair in aghaidh na bliana.

In 1991, ghlac Cónaidhm na nGnóthas Eorpach, Cónaidhm Eorpach na gCeardchumann agus Lárionad Eorpach na bhFostóirí agus na bhFiontar a sholáthraíonn Seirbhísí Poiblí comhaontú comhpháirteach ag iarraidh comhairliúchán éigeantach leis na comhpháirtithe sóisialta maidir le reachtaíocht i réimse na ngnóthaí sóisialta agus maidir le féidearthacht a bheith ag na comhpháirtithe sóisialta dul i mbun caibidlíochta maidir le comhaontuithe creata ar leibhéal Comhphobail. Aithníodh an t-iarraidh sin sa Chomhaontú maidir le Beartas Sóisialta atá i gceangal le Prótocal Maastricht maidir le Beartas Sóisialta, a shínigh gach Ballstát seachas an Ríocht Aontaithe. Ar leibhéal náisiúnta, tugadh an deis do na comhpháirtithe sóisialta dá bhrí sin treoracha a chur chun feidhme trí bhíthin comhaontú comhchoiteann.

Le hionchorprú an Chomhaontaithe maidir le Beartas Sóisialta trí [Chonradh Amstardam](#) (1997) d'fhéadfadh feidhm a bheith ag creat aonair maidir le hidirphlé sóisialta laistigh de AE faoi dheireadh. Na torthaí tras-tionscail a bhí ar an bpróiseas sin ná na comhaontuithe creata maidir le saoire do thuismitheoirí (1995), maidir le hobair pháirtaimseartha (1997) agus maidir le hobair théarma shocraithe (1999), a cuireadh chun feidhme le treoracha ón gComhairle.

Le [Conradh Liospóin](#) (2009) leagadh béim bhreise ar ról na gcomhpháirtithe sóisialta (Airteagal 152 CFAE), agus treisíodh an gá a bhí ann idirphlé a éascú agus a neamhspleáchas agus a n-éagsúlacht á urramú ag an am céanna.

Chuir an ghéarchéim eacnamaíoch agus airgeadais níos mó agus níos mó brú ar an idirphlé sóisialta áfach, agus ag an am céanna, rinneadh é a lagú le dílárú agus le meath ar chlúdach margála agus ar idirghábháil stát maidir le beartas pá. Sa chomhthéacs sin, agus i bhfianaise gurb iad na Ballstáit ina bhfuil an chomhpháirtíocht shóisialta is láidre is mó ar éirigh leo dul i ngleic leis an ngéarchéim, d'fhógair Uachtarán an Choimisiúin Juncker 'tús nua don idirphlé sóisialta' ag comhdháil ardleibhéil i Márta 2015. I mí an Mheithimh 2016, shínigh na comhpháirtithe sóisialta, an Coimisiún agus Uachtaránacht Chomhairle an Aontais Eorpaigh comhaontú ceathrúil inar athdhearbhaíodh ról bunúsach an idirphlé sóisialta i bpróiseas ceaptha beartas an Aontais, lena n-áirítear sa Seimeastar Eorpach. Ag an gCruinniú Mullaigh Sóisialta do Phoist Chothroma agus don Fhás Cothrom a tionóladh in Göteborg i mí na Samhna 2017, d'fhógair an Pharlaimint, an Chomhairle agus an Coimisiún [Colún Eorpach na gCeart Sóisialta](#). Déantar foráil leis, inter alia, d'urramú neamhspleáchas agus ceart chun comhghníomhaíochta na gcomhpháirtithe sóisialta agus aithnítear leis ceart na gcomhpháirtithe sóisialta a bheith rannpháirteach i ndearadh agus i gcur chun feidhme bearta fostaíochta agus sóisialta, lena n-áirítear trí chomhaontuithe comhchoiteanna.

B. A bhfuil bainte amach ag idirphlé sóisialta ar leibhéal AE.

De réir Airteagal 154 CFAE, ní mór don Choimisiún dul i mbun comhairle leis na comhpháirtithe sóisialta sula ndéanfaidh sé aon ghníomh i réimse an bheartais shóisialta. Ansin is féidir leis na comhpháirtithe sóisialta roghnú dul i mbun caibidlíochta eatarthu féin chun teacht ar chomhaontú. Tá naoi mí acu chun caibidlíocht a dhéanamh agus ina dhiaidh sin féadfaidh siad:

1. Comhaontú a chur i gcrích agus iarraidh go comhpháirteach ar an gCoimisiún cinneadh cur chun feidhme a mholadh, nó

2. Comhaontú a chur i gcrích agus a chur chun feidhme iad féin, i gcomhréir lena nósanna imeachta agus cleachtais shonracha féin agus le cinn na mBallstát (comhaontuithe ‘deonacha’ nó, níos déanaí, comhaontuithe ‘neamhspleácha’), nó
3. A chinneadh nach bhfuil siad in ann teacht ar chomhaontú, agus sa chás sin fillleann an Coimisiún ag obair ar an togra i dtrácht.

Le hAirteagal 153 CFAE tugtar an fhéidearthacht freisin do na Ballstáit a chur de chúram ar na comhpháirtithe sóisialta cur chun feidhme a dhéanamh ar chinneadh ón gComhairle arna ghlacadh le daingniú ar chomhaontú comhchoiteann arna shíniú ar leibhéal Eorpach.

Ó 1998, tar éis [Cinneadh 98/500/CE ón gCoimisiún](#) an 20 Bealtaine 1998, rinneadh dianfhorbairt freisin ar idirphlé sóisialta earnálach. Bhain roinnt coistí a cruthaíodh sna príomhréimsí eacnamaíocha torthaí luachmhara amach. Trí bhíthin cinní ón gComhairle cuireadh i gcrích agus cuireadh chun feidhme trí chomhaontú Eorpach maidir le heagrú ama oibre do mharaithe (1998), maidir le heagrú ama oibre d’oibríthe taistil san eitlíocht shibhialta (2000) agus maidir le gnéithe sonracha de choinníollacha oibre oibríthe taistil i seirbhísí trasteorann idir-inoibrítheacha san earnáil iarnróid (2005). Ba é an [‘Comhaontú maidir le cosaint sláinte oibríthe trí dhea-láimhseáil agus úsáid silice criostalata agus táirgí ina bhfuil siad’](#), a síníodh in Aibreán 2006, an chéad chomhaontú ilearnála. Tháinig comhaontuithe ilearnála eile ina dhiaidh sin agus cuireadh chun feidhme trí bhíthin treoracha ón gComhairle: comhaontú maidir le gnéithe sonracha d’eagrú ama oibre in earnáil iompair na n-uiscebhealaí intíre ([Treoir 2014/112/AE ón gComhairle](#)); comhaontú maidir le hoibríthe sláinte a chosaint ar ghortuithe agus ionfhabhtuithe ó earraí géara leighis ([Treoir 2010/32/AE ón gComhairle](#)); comhaontú in earnáil an iascaigh mhara ([Treoir 2017/159 ón gComhairle](#)); agus comhaontú idir na comhpháirtithe sóisialta in earnáil an mhuiroiompair ([Treoir \(AE\) 2018/131/ ón gComhairle](#)).

Do chomhaontuithe eile, chinn an Coimisiún gan cinneadh ón gComhairle a mholadh, áfach.

I mí Aibreáin 2012, chuir na comhpháirtithe sóisialta san earnáil gruagaireachta comhaontú i gcrích i ndáil le treoir maidir le sláinte agus sábháilteacht do ghruagairí agus d’iarr siad Cinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle. Chuir roinnt de na Ballstáit ina choinne sin, áfach. I Meitheamh 2016, shínigh an earnáil gruagaireachta Creat-Chomhaontú Eorpach nua maidir le sláinte agus sábháilteacht ag an obair, agus arís d’iarr siad cur chun feidhme trí bhíthin cinnidh ón gComhairle. Ag tagairt don Chlár Oibre um Rialáil Níos Fearr, chinn an Coimisiún measúnú iarmharta comhréireach a chur i gcrích sula molfaí cinneadh cur chun feidhme ón gComhairle. I litir oscailte chuig an Uachtarán Juncker, rinne na comhpháirtithe sóisialta agóid faoi úsáid an phróisis um measúnú tionchair mar údar gan an comhaontú a chur ar aghaidh chuig an gComhairle. I dtús na bliana 2018, chuir an Coimisiún in iúl do na comhpháirtithe sóisialta nach molfadh sé togra ón gComhairle agus ina áit sin, go raibh sé i gceist aige tacú le cur chun feidhme neamhspleách an chomhaontaithe trí phlean gníomhaíochta. D’aontaigh na comhpháirtithe sóisialta ach choimeád siad an ceart acu féin chun cinneadh ón gComhairle a iarraidh tráth níos déanaí mura mbeadh na torthaí sásúil.

An 5 Márta 2018, rinne an Coimisiún comhpháirtithe sóisialta an rialtais lárnaigh a chur ar an eolas nach ndéanadh sé a gcomhaontú ó 2015 maidir le cearta faisnéise agus comhairliúcháin a mholadh don Chomhairle lena chur chun feidhme mar threoir ([2.3.6](#)).

I gcomhréir leis an dara rogha a liostaítear thuas, ba é an comhaontú maidir le teilea-obair (2002) an chéad chomhaontú a cuireadh chun feidhme mar ‘chomhaontú neamhspleách’. Tháinig comhaontuithe neamhspleácha eile ina dhiaidh i dtaca le strus a bhaineann leis an obair, i dtaca le ceadúnas Eorpach do thiománaithe a bhíonn i mbun seirbhíse trasteorann idir-inoibritheacha (2004 araon), i dtaca le ciapadh nó foréigean ag an obair (2007), i dtaca le margaí saothair cuimsitheacha (2010), agus i dtaca le haosú gníomhach agus cur chuige idirghlúine (2017).

I roinnt cásanna, níor éirigh leis na comhpháirtithe sóisialta teacht ar chomhaontú. Theip ar an gcaibidlíocht i dtaca le comhaontú creata maidir le hobair shealadach ghníomhaireachta i mí Bealtaine 2001, mar shampla. Dá bhrí sin, i Márta 2002, mhol an Coimisiún treoir bunaithe ar an gcomhdhearcadh a bhí tagtha chun cinn i measc na gcomhpháirtithe sóisialta agus in 2008 glacadh an Treoir maidir le hobair ghníomhaireachta shealadach ([Treoir 2008/104/CE](#)). Ar an gcaoi chéanna, tar éis do na comhpháirtithe sóisialta a chur in iúl nach raibh siad toilteanach dul i mbun caibidlíochta, mhol an Coimisiún athbhreithniú ar an Treoir i dtaca le hAm Oibre ([Treoir 2003/88/CE](#)) in 2004. Theip ar an bParlaimint, an Coimisiún agus an Chomhairle teacht ar chomhaontú in 2009, agus i mí na Nollag 2012 theip freisin ar phróiseas caibidlíochta, a mhair ar feadh bliana, idir na comhpháirtithe sóisialta Eorpacha mar gheall ar dhifríochtaí móra maidir le conas déileáil le ham ar ghlaodhualgas. In 2013, chuir an Coimisiún tús arís leis an bpróiseas athbhreithnithe agus measúnaithe tionchair, le comhairliúchán poiblí in 2015, agus tuarascáil cur chun feidhme in 2017, chomh maith le [teachtaireacht léiriúcháin](#). Cuireadh roinnt gnéithe a bhaineann le ham oibre san áireamh i dtreoracha eile ó shin, amhail an Treoir maidir le cothromaíocht oibre is saoil, an Treoir maidir le dálaí oibre atá trédhearcach intuatha agus an Rialachán leasaithe maidir le huastréimhsí tiomána, ar ghlac ar Pharlaimint leo uile agus atá fós le formheas go críochnaitheach ag an gComhairle.

C. Idirphlé sóisialta tríthaobhach

Ó thús na lánpháirtíochta san Eoraip, measadh go raibh sé tábhachtach páirtithe leasmhara eacnamaíocha agus sóisialta a bheith páirteach i dtarraingt suas reachtaíochta Comhphobail. Is léiriú iad an Coiste Comhairleach do Ghual agus Cruach agus Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa air seo. Bhí roinnt coistí comhairleacha ann ó na 1960idí a thug tacaíocht don Choimisiún. Ó 1970 go 2003, ba é an Buanchoiste ar Fhostaíocht, ceann de na príomhfhóiraim maidir le hidirphlé sóisialta triarach ar leibhéal Eorpach. Cuireadh Cruinniú Mullaigh Sóisialta Tríthaobhach ar mhaithe leis an bhFás agus leis an bhFostaíocht in ionad an bhuanchoiste in 2003. Tugann an Cruinniú Mullaigh le chéile ionadaithe ardleibhéil ó Uachtaránacht reatha Chomhairle AE, an dá Uachtaránacht a bheidh le teacht ina diaidh, an Coimisiún agus na comhpháirtithe sóisialta agus é mar aidhm leis éascú a dhéanamh ar chomhairliúchán leantach. Tagann sé le chéile ar a laghad faoi dhó sa bhliain roimh chruinniú mullaigh an Earraigh agus an Fhómhair den Chomhairle Eorpach.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Is é dearcadh na Parlaiminte gur gné bhunriachtanach é an t-idirphlé sóisialta i dtraidisiúin na mBallstát agus tá sí ag iarraidh go mbeadh ról níos mó aige ar leibhéal Eorpach. Tá cuirí rialta tugtha ag Coiste um Fhostaíocht agus um Ghnóthaí Sóisialta na Parlaiminte do na comhpháirtithe sóisialta ar leibhéal AE chun a dtuairimí a chur i láthair. Chomh maith leis sin, mheabhraigh sí don Choimisiún go minic an gá atá le beartas tionsclaíoch AE comhleanúnach, ar cheart go mbeadh ról lárnach ag na comhpháirtithe sóisialta ann. Tugadh isteach le Conradh Liospóin an ceart soiléir go gcuirfí an Pharlaimint ar an eolas faoi chur chun feidhme comhaontaithe comhchoiteanna arna gcur i gcrích ar leibhéal Aontais (Airteagal 155 CFAE) agus go gcuirfí ar an eolas í faoi thionscnaimh an Choimisiúin chun comhar a chothú idir na Ballstáit (Airteagal 156 CFAE), lena n-áirítear i gcúrsaí a bhaineann leis an gceart chun dul i gcomhlachas, agus chun cómhargála.

Le linn na géarchéime eacnamaíche, chuir an Pharlaimint in iúl i [rún uaithi an 6 Iúil 2010 maidir le conarthaí neamhchoitianta agus cineálacha nua idirphlé sóisialta](#) go bhfuil idirphlé sóisialta ríthábhachtach chun na spriocanna fostaíochta i Straitéis Eoraip 2020 a bhaint amach. I mí Eanáir 2012, leag an Pharlaimint béim ar an mbac a chuirfeadh na moltaí, a thug tosaíocht don chomhdhlúthú fíoscach, sa Suirbhé Bliantúil Fáis, ní hamháin ar chruthú fostaíochta agus ar leas sóisialach ach ar idirphlé sóisialta freisin. Sa rún ón bParlaimint [an 13 Márta 2014 maidir le gnéithe fostaíochta agus sóisialta de ról agus d'oibríochtaí an Troika](#) agus i [rún eile uaithi dar dáta an 15 Feabhra 2017 maidir le Rialachas an Mhargaidh Aonair laistigh den Seimeastar Eorpach 2017](#), iarradh go ndéanfaí neartú ar ról na gcomhpháirtithe sóisialta i bpróiseas an rialachais eacnamaíoch nua. Ó 2014 i leith, tá rannpháirtíocht na gcomhpháirtithe sóisialta ar leibhéal AE méadaithe rud beag, cé go bhfuil éagsúlacht i gceist ar leibhéal náisiúnta agus feictear do na comhpháirtithe sóisialta ar an dá leibhéal go mbaineann a rannpháirtíocht níos mó le hiad a chur ar an eolas seachas dul i mbun comhairle leo i ndáiríre.

Sa chaoi chéanna, sa [rún uaithi an 19 Aibreán 2018 maidir leis an togra le haghaidh cinneadh ón gComhairle i dtaca le treoirlínte do bheartais fostaíochta na mBallstát](#), d'iarr an Pharlaimint ar an gCoimisiún agus na Ballstáit cur le tacaíocht nithiúil d'idirphlé dílis, le níos mó ná díreach comhairliúchán. An 16 Aibreán 2019, ina [rún i dtaca le treoir nua maidir le dálaí oibre atá trédhearcach intuartha](#) agus a [rún i dtaca le togra maidir le hÚdarás Eorpach um Shaothar](#), d'athdhearbhaigh an Pharlaimint arís gur cheart urraim a léiriú i gcónaí do neamhspleáchas na gcomhpháirtithe sóisialta, dá n-acmhainneacht gníomhú mar ionadaithe ar oibríthe agus fostóirí agus don éagsúlacht sna córais náisiúnta maidir le caidreamh tionsclaíoch.

Aoife Kennedy
05/2019

